

VÁLOGATÁS A KÖNNYEN ÉRTHETŐ KOMMUNIKÁCIÓ NEMZETKÖZI SZAKIRODALMÁBÓL

Az alábbi szakirodalmi válogatás célja, hogy bemutassa a könnyen érthető kommunikáció külföldi gyakorlatát, láthatóvá tegyen kutatási eredményeket, tapasztalatokat, továbbá bemutasson olyan elméleti és gyakorlati nehézségeket is, melyek a könnyen érthető üzenetek kidolgozása és tesztelése során felmerülnek.

A szakirodalmak forrása és a válogatás szempontjai

A tudományos igényű írásokat, könyvfejezeteket, konferenciakivonatokat és folyóirat-cikkeket folyóirat-adatbázisokból (Wiley, Science Direct, ResearchGate, PubMed) való lekérdezéssel és interneten történt kézi kereséssel (Google Scholar) gyűjtöttem össze.

A válogatás szempontja összetett volt: a szakirodalom témájában illeszkedjen a kereséshez (ebben segítségemre voltak a megadot *Kulcsszavak*), illetve szakcikk esetében legyen hozzáférhető az angol vagy német nyelvű absztrakt. A szakcikk tartalmi összefoglalása az eredeti absztrakt alapján készült.

A szakirodalmak bemutatása előtt fontos tisztázni, hogy a különböző nyelvterületeken eltérően gondolkodnak a könnyen érthető kommunikációról. Eltérően nevezik meg azt (ami magyarul „kommunikáció”, az angolul “easy-to-read” vagy “easy-to-understand” vagy “accessible information”, németül pedig „Leichte Sprache”). A fogalom értelmezésében is lehetnek különbségek. Ezért a cikkismertetők készítésekor előfordulhat, hogy a magyar változatokban a fogalomhasználat nem minden szakirodalom esetében egységes.

Az ismertetőkből egyrészt az eredeti szakcikk kulcsszavait használtam fel, ugyanakkor a könnyebb keresés és tájékozódás végett további *Kulcsszavakkal* egészítettem ki ezeket. Az olyan szakirodalmi anyagokhoz (például könyvfejezetek), melyek nem rendelkeztek saját *Kulcsszavakkal*, az egységes kezelhetőség érdekében a válogatás szerkesztésekor *Kulcsszavakat* rendeltem hozzá. A mellékletben található kulcsszólista így a cikkek eredeti kulcsszavai és a saját kulcsszavaim egyesített listájaként kezelendő.

1. Ward, Linda & Townsley, Ruth (2005). 'It's about a dialogue...' Working with people with learning difficulties to develop accessible information. („Ez egy párbeszédéről szól...” A tanulási nehézségekkel küzdő emberekkel való együttműködés a hozzáférhető információ fejlesztése érdekében.) *British Journal of Learning Disabilities*, 33:59–64.

Kulcsszavak: hozzáférhető információ, partneri munka, tanulási zavar

A cikk szerzői a Bristoli Egyetem (University of Bristol) munkatársai. A tanulmányban a célcsoporttal való együttműködés lehetőségeit és előnyeit mutatják be: a könnyen érthető információ előállításának ugyanis ez az egyik legfontosabb eleme. Ha lehetséges, jó együtt dolgozni mind a szakértőkkel, mind a tapasztalt információhasználókkal, valamint azokkal is, akik újak a területen. A partnerségre az információ előállításának minden szakaszában törekedni kell: a résztvevőket már a hozzávetőleges tervek tesztelésétől kezdve be kell vonni az információ előállításának folyamatába. Lényeges az együttműködés a véglegesnek szánt üzenet tesztelésben is, mielőtt az anyag nyilvánosságra kerülne. A partnerségnek természetesen vannak költségei, de a jobb minőségű szövegek előállítása érdekében mindenképpen megéri alkalmazni.

2. Jones, W. Fergal, Long, K. & Finlay, W.M.L. (2007): Symbols can improve the reading comprehension of adults with learning disabilities. (A szimbólumok javíthatják a tanulási nehézségekkel küzdő felnőttek olvasási megértését.) *Journal of Intellectual Disability Research*, 51:545–550.

Kulcsszavak: felnőttek, megértés, szimbólumok, tanulási zavar

A cikk a Surrey Egyetem (University of Surrey, Guildford) munkatársai, valamint a Kingstoni PCT egészségügyi szolgáltató együttműködésében készült. A kutatás célja annak a hipotézisnek a vizsgálata, hogy a szimbólumok hozzáadása az írott szöveghez valóban javítja-e az üzenet érthetőségét a tanulásban akadályozott felnőttek számára. A cikk bemutatja a vizsgálati módszereket, a kapott eredményeket és ezek értelmezését. A kutatók tapasztalatai alapján a megértés lényegesen jobb szintű a szimbólumokkal kiegészített változatban. A szimbólumok megértést támogató szerepének igazolására további kutatásokat szorgalmaznak a szerzők.

3. Karreman, Joyce, van der Geest, Thea & Buursink, Esmee (2007). Accessible Website Content Guidelines for Users with Intellectual Disabilities. (Akadálymentes weboldal-tartalmi irányelvek értelmileg akadályozott felhasználók számára.) *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 20:510–518.

Kulcsszavak: akadálymentességi irányelvek, könnyen olvasható, kvantitatív kísérleti kutatás, weboldal

A cikk szerzői a hollandiai Twente Egyetem Viselkedéstudományi Kara Szakmai és Műszaki Kommunikációs Tanszékének (Department of Professional and Technical

Communication, Faculty of Behavioural Sciences, University of Twente, Enschede, The Netherlands) a munkatársai. A W3C Web Accessibility Initiative iránymutatásai a honlapkészítőket támogatják abban, hogy hogyan lehet a weboldalakot a fogyatékos-sággal élő emberek különböző csoportjai számára hozzáférhetővé tenni (W3C Web Accessibility Initiative guidelines 1999).

A cikk szerzői az iránymutatások alapján vizsgálták egy weboldal különböző változatait. A tanulmányban a kutatás céljáról, a módszerekről olvashatunk, továbbá megismerhetjük a kutatási eredményeket is, az azokból levont következtetéseket.

A weboldal adaptált változata használhatónak bizonyult az értelmi sérült résztvevők körében. A nem értelmi sérült felhasználók pedig ugyanolyan hatékonyan kezelték az adaptált webhelyet, mint a nem adaptált webhelyet.

4. Poncelas, Angela & Murphy, Glynis (2007). Accessible Information for People with Intellectual Disabilities: Do Symbols Really Help? (Hozzáférhető információ az értelmileg akadályozott emberek számára: A szimbólumok valóban segítenek?) *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 20:466–474.

Kulcsszavak: értelmileg akadályozott személy, megértés, szimbólumok

A cikk egyik szerzője a Lancasteri Egyetem Egészségtudományi Intézetének (Institute for Health Research, University of Lancaster, Lancaster, UK) munkatársa, a másik pedig a Surrey Speciális Pszichológiai Szolgálat (Specialist Psychology Services, Surrey and Borders Partnership NHS Trust, Chertsey, Surrey, UK) munkatársa. A cikk alapján szolgáló kutatásban azt vizsgálták, hogy a szimbólumalapú tájékoztató növeli-e a megértést az értelmileg akadályozott személyek körében. A cikk bemutatja a vizsgálati módszereket, a kapott eredményeket, valamint ezek értelmezését. Kutatásukban arra az eredményre jutnak, hogy a szimbólumok nem feltétlenül segítik a megértést, ezért további vizsgálatokat javasolnak.

5. Baxter, Kate, Glendinning, Caroline & Clarke, Sue (2008). Making informed choices in social care: the importance of accessible information. (Megalapozott döntések a szociális ellátásban: a hozzáférhető információ fontossága.) *Health and Social Care in the Community*, 2:197–207.

Kulcsszavak: egészségügy, hozzáférhetőség, megalapozott döntés, szociális gondozás

A cikket a Yorki Egyetem Szociálpolitikai Kutató Egységének (Social Policy Research Unit, University of York) munkatársai készítették. Nagy-Britanniában szakpolitikai trend az egészségügyben, hogy az értelmi sérült személyek önrendelkezését támogatandó biztosítani kell a különböző lehetőségek közötti választás lehetőségét. A megalapozott döntések meghozatalához ugyanakkor az értelmi sérült embereknek információra van szükségük. Az információ hozzáférhetősége kulcsfontosságú akkor, amikor az emberek tudatos döntéseket hoznak.

6. Kennedy, Helen, Evans, Simon, & Thomas, Siobhan (2011). Can the Web be made accessible for people with intellectual disabilities? (Elérhetővé lehet-e tenni az értelmileg akadályozott emberek számára a webet?) *The Information Society*, 27:29–39.

Kulcsszavak: értelmileg akadályozott személy, társadalmi részvétel, weboldal

A cikket a Leeds-i Egyetem Kommunikációs Tanulmányok Intézete (University of Leeds, School of Media and Communication) valamint a Londoni Southbank Egyetem Művészeti és Média Tanszék (London South Bank University, Department of Arts and Media) és a Cognable cég (Cognable Company) munkatársai készítették. A cikk egy olyan kutatási projekt eredményeit mutatja be, melynek célja, hogy hozzájáruljon az értelmileg akadályozott személyek társadalmi befogadásához a világháló akadálymentesítésével. Vázolja azokat az egyszerű lépéseket, amelyek segítségével könnyebbé és egyszerűbbé lehet tenni az értelmi sérült emberek számára a világhálózathoz való hozzáférést. A szerzők számos olyan akadályt írnak le, melyek az akadálymentes honlap létrehozása során jelennek meg (például a megrendelők igényének szembeállítására a designerek szempontjaival).

7. Sillanpää, Niina, Älli, Sami & Övermark, Timo (2011). Easy-To-Use Social Network Service for People with Cognitive or Speech and Language Impairments. (Egyszerűen használható közösségi hálózati szolgáltatás kognitív területen sérült vagy beszédükben akadályozott emberek számára.) <https://papunet.net/sites/papunet.net/files/AAATE-2011.pdf> (letöltve: 2021.09.20.).

Kulcsszavak: beszéd- és nyelvi zavarok, értelmileg akadályozott személy, hozzáférhető információ, hozzáférhetőség, internet, közösségi média,

A cikket a finn Értelmileg Akadályozott Személyek Szövetsége (FAIDD, Kehitysvammaliitto) és egy szoftverfejlesztő cég (Eficode) munkatársai írták. A legtöbb közösségi hálózati szolgáltatás igénybevétele nagy kihívást jelent az értelmi sérült, illetve nyelvi fejlődési zavarral diagnosztizált tanulók számára. Ebben a tanulmányban társadalmi interakciókkal kapcsolatos problémákról olvashatunk. A szerzők megoldásokat ismeretnek, valamint a megvalósítás módszereit is bemutatják (például a Kaveripiiri.fi web-szolgáltatást). Beszámolnak arról is, hogy ők hogyan módosították az első terveket a gyakorlati tapasztalatok alapján. Három következtetést vonnak le a rendszer működéséről: ezek az információ típusát, a felhasználók közötti kapcsolatot és a felhasználó-központú módszerek természetét érintik. A változásokat a felhasználói visszajelzések tükrében sikeresnek értékeli.

8. Oldreive, Warren & Waight, Mary (2013). Enabling access to information by people with learning disabilities. (Hozzáférhető információ biztosítása tanulásban akadályozott személyeknek.) *Tizard Learning Disability Review*, 1:5–15.

Kulcsszavak: felnőttek, hozzáférhető információ, tanulási zavar,

A cikket a Berkshire, UK Egészségügyi Alapítvány (Berkshire Healthcare NHS Foundation Trust) munkatársai írták. Ez a tanulmány a szűrésen, a döntéshozatalon és a felülvizsgálaton alapuló új információs megközelítést foglalja össze. Számos szakember számára lesz érdekes, akiknek feladata, hogy hozzáférhető információval lássák el a különböző igényű olyan egyéneket, akiknél hiányozhat a funkcionális olvasási képesség.

9. Bock, M. Bettina (2014). *Leichte Sprache: Abgrenzung, Beschreibung und Problemstellungen aus Sicht der Linguistik. (Könnyű nyelv: problémafelvetés és -meghatározás nyelvészeti szempontból.)* <https://bettinabock.de/wp-content/uploads/Bock-2014-Leichte-Sprache.pdf> (letöltve: 2021.09.20.).

Kulcsszavak: fordítás, lingvisztika, összehasonlítás

A szerző a kölni egyetem (Universität zu Köln) munkatársa: a tanulmányban lingvisztikai kérdéseket feszeget, és a könnyű nyelv funkcionalitásán elemzi. Kitér a könnyű nyelv kialakulására, valamint arra, hogy miként lehet a rokon nyelvváltozatoktól, az egyszerű nyelvtől és a köznyelvtől elhatárolni. A második részben összehasonlítja a köznyelvet, az egyszerű nyelvet és a könnyű nyelvet a célcsoport mérete és specifikussága, szaknyelviség és témák, nyelvi komplexitás, szabályozottság és kodifikáltság, kvázifordítás vagy szövegalkotás szempontjaiból. Ezután összeveti a könnyű nyelvet a szabályozott nyelvekkel, és leírja következtetéseit a könnyű nyelv nyelvként való értelmezéséről. Javaslatot tesz a könnyű nyelv lingvisztikai definiálására. Megkísérli továbbá a könnyű nyelv jelenlegi helyzetét a szaknyelviség és a funkcionalitás szempontjából meghatározni, működésének árnyoldalait példákkal illusztrálni, valamint kijelöli a könnyű nyelv fejlődésének lehetséges útját.

10. Fajardo, Inmaculada, Avila, Vicenta, Ferrer, Antonio, Tavares, Gema, Gomez, Marcos & Hernandez, Ana (2014). *Easy-to-read Texts for Students with Intellectual Disability: Linguistic Factors Affecting Comprehension. (Könnyen olvasható szövegek értelmileg akadályozott tanulók számára: a megértést befolyásoló nyelvi tényezők.)* *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 3:212–225.

Kulcsszavak: könnyen olvasható, lingvisztika, megértés

A cikket a Valenciái Egyetem Fejlesztési és Oktatáspszichológiai tanszékének (Universidad de Valencia Departamento de Psicología Evolutiva i de l'Educació) és az Alicantei Egyetem (Universidad de Alicante Departamento de Psicología Evolutiva y Didáctica) Didaktikai tanszékének munkatársai készítették. Bár a könnyen olvasható anyagok széles körben elterjedtek, eredményességük alátámasztására kevés kutatás született. Ebben a tanulmányban a Kintsch-modellt használják arra, hogy megvizsgálják az olvasásértés szintjeit különböző, a könnyen olvashatóság szabályai szerint átalakított spanyol szövegekben. Demonstrálják az olvasásértés és a szövegek nyelvi

jellemzői közötti kapcsolatokat. A cikk bemutatja a kutatás résztvevőit, a kiválasztott vizsgálati anyagokat, a kapott eredményeket és következtetéseket. Eredményeik megkérdőjelezik néhány népszerű tervezési irányelv érvényességét (például a szavak gyakoriságának növelését). Gyakorlati javaslataik megfogalmazása mellett további kutatások szükségességét szorgalmazzák.

11. Hurtado, Barbara, Jones, L. & Burniston, F. (2014). Is Easy Read information really easier to read? (A könnyen olvasható információ valóban könnyebben olvasható?) *Journal of Intellectual Disability Research*, 9:822–829.

Kulcsszavak: egészségügy, értelmileg akadályozott személy, hozzáférhető információ, könnyen olvasható, megalapozott döntés, megértés,

A cikk szerzői a Wycombe-i (Dél-Anglia) Egészségügyi Szolgáltató Tanulási Fogyatékoságokkal foglalkozó munkacsoportjának (Southern Health NHS Foundation Trust, Community Learning Disability Team, High Wycombe, UK) tagjai. A tanulmány alapötlete, hogy az egészségügyi kérdésekkel kapcsolatos hozzáférhető információ előállítása nagyon fontos annak érdekében, hogy az értelmi sérült emberek számára egyenlő hozzáférést biztosítsanak a szolgáltatásokhoz. A célcsoport tagjai ugyanis ezáltal tudnak tájékozott döntéseket hozni a saját kezelésükről. A kutatás során azt vizsgálták, hogy a könnyen olvasható tájékoztató javítja-e a szolgáltatás felhasználóinak megértését. Összehasonlították az információ bemutatásának két különböző módját: a „szövegek és képek” vagy a „csak képek” formájában nyújtott információt. Ezzel kapcsolatban a résztvevők üzenet-értelmezését vizsgálták. A cikk bemutatja a kapott eredményeket, az ezekből levont következtetéseket. Megállapításaik azt mutatják, hogy a könnyen olvasható beteg tájékoztatók lényegesen javították a megértést, de egyik típus sem volt hatékonyabb a másikinál.

12. Magris, Marella & Ross, Dolores (2015). Barrierefreiheit auf Webseiten von Gebietskörperschaften: ein Vergleich zwischen Deutschland, Italien und den Niederlanden. (A helyi hatóságok weboldalaihoz hozzáférhetősége: összehasonlítás Németország, Olaszország és Hollandia esetében.) *trans-kom*, 1:8–39.

Kulcsszavak: hozzáférhetőség, internet, összehasonlítás, weboldal

A cikk két szerzője a Trieste-i Egyetem (Università degli Studi di Trieste) munkatársai. A kutatók azt vizsgálták, hogyan biztosítják a honlapok hozzáférhetőségét három európai országban (Németországban, Olaszországban és Hollandiában). Városi weboldalakat és helyi hatóságok webes kommunikációját elemezték. Összehasonlították a hagyományos és a könnyű nyelv használatát, és jelentős különbségeket tártak fel a megvizsgált országban tapasztalt állapotok között.

13. Matausch, Kerstin, Peböck, Birgit & Pühretmair, Franz (2014). Accessible Web Content: A Noble Desire or A Need? (Hozzáférhető webes tartalom: nemes vágy vagy szükség?) *Procedia Computer Science*, 27:312–317.

Kulcsszavak: egyszerű nyelv, könnyen olvasható, nem fogyatékos felhasználók, weboldal
A szerzők a linzi KI-I (KOMPETENZNETZWERK INFORMATIONSTECHNOLOGIE zur Förderung der INTEGRATION von Menschen mit Behinderungen, A Kompetencia hálózati információs technológia a fogyatékkal élők integrációjának támogatására) munkatársai.

A tanulmány a következő témákat veszi sorra: a hozzáférhető tartalmakat színvonal szerint értékeli, az elérhető webes tartalom kialakításában jelentkező kihívásokról ír, továbbá különböző megoldási verziókat mutat be. A szerzők az összefoglalásban megállapítják, hogy a könnyen olvasható tartalom nem korlátozódik csupán a fogyatékos személyekre: ennél sokkal több embernek biztosít kényelmesebb megértést.

Az akadálymentesség a használhatósággal és a könnyen érthető szövegekkel együtt csökkenti a web összetettségét, és felhasználóbarátabb weboldalakhoz vezet. Véleményük szerint univerzális, jogilag kötelező szabványokra lenne szükség.

14. Miesenberger, Klaus & Petz, Andrea (2014). Easy to Read on the Web – State of the Art and Research Directions. (Könnyen olvasható üzenetek az interneten – Korszerű kutatási irányok.) *Procedia Computer Science*, 27:318–326.

Kulcsszavak: hozzáférhető információ, internet

A szerzők a linzi Johannes Kepler Egyetem (Johannes Kepler Universität Linz) munkatársai. A tanulmányban a szerzők weboldalak könnyen olvashatóságának kérdését vizsgálják. Bemutatják azokat a kutatásokat, amelyek feltárják az értelmileg akadályozott személyek és más csoportok igényeit a webalapú információ, valamint a web és webes alkalmazások használatakor. Fontos kérdéseket tesznek fel, például az internet globalitása és a különféle egyéni felhasználói igények között feszülő ellentmondásról. Ennek mentén kitérnek a nemzetközi szabványosítás lehetőségére. A megoldást az irányelvek rugalmas alkalmazásában látják.

15. Bock, M. Bettina (2015). Anschluss ermöglichen und die Vermittlungsaufgabe ernst nehmen – 5 Thesen zur Leichten Sprache. (A csatlakozást lehetővé tenni és a közvetítő feladatot komolyan venni – 5 tézis a könnyű nyelvhez.) *Didaktik Deutsch*, 38:9–17.

Kulcsszavak: kritika, lingvisztika, szabálylista, tézis

A cikket a kölni egyetem (Universität zu Köln) munkatársa írta. Az 5 tézisben egy olyan látásmód mellett érvel a szerző, amely a könnyű nyelvet a címettközpontúság eszközeként értelmezi, továbbá közvetítő funkciójára helyezi a hangsúlyt, de egyben megkérdőjelezi az egyoldalú törekvést az üzenetek maximális mértékű egyszerűsítésére.

1. tézis: *A könnyű nyelvet egy közvetítő (nyelvi) változatként kell értékelni.*
 2. tézis: *Van egy félreértés azzal kapcsolatban hogy a könnyű nyelv egy új nyelvi norma kíván lenni, holott csupán csak egy átmeneti nyelvi forma.* A szerző az átmenetiséget abban látja, hogy a könnyű nyelv a kompetenciafejlesztés lehetőségét kínálja fel, még akkor is, ha a célcsoport nem minden tagja képes erre a továbbfejlődésre.
 3. tézis: *A könnyű nyelv esetében nem egyszerűen a nyelvi felszín transzformációjáról van szó, az átalakítás érinti a szöveg tartalmát és funkcióját is.* A szöveg előállítás komplex didaktikus feladat. Kettős funkciója mellett a célcsoport(ok) heterogenitásából adódóan is kihívást jelent.
 4. tézis: *A könnyű nyelv maga válik nyelvi akadállyá, ha nem veszi komolyan közvetítő feladatát.* A könnyű nyelv egyfajta párhuzamos nyelvi változat, ami saját széles körű alkalmazhatóságát hirdeti, de fennáll a potenciális veszély, hogy sok szöveg esetében ez a párhuzamos nyelvi változat csak egy könnyen érthető párhuzamos világhoz ad hozzáférést.
 5. tézis: *A könnyű nyelvnek fokozottan kell fókuszálni a (nyelvi) kompetenciafejlesztésre.* Ha a könnyű nyelv egy párhuzamos nyelvi változat formájában jelenik meg, akkor túl kevésbé használja ki potenciálját a szövegértés és -alkalmazás területén.
16. Bock, M. Bettina (2015). Anschluss ermöglichen und die Vermittlungsaufgabe ernst nehmen – 3 weitere Thesen zur „Leichten Sprache“. (A csatlakozást lehetővé tenni és a közvetítő feladatot komolyan venni – további 3 tézis a könnyű nyelvhez.) <https://bettinabock.de/wp-content/uploads/Bock-Bildungssprache-vs.-Leichte-Sprache-3-weitere-Thesen.pdf> (letöltve: 2021.09.20.).
- Kulcsszavak:* kritika, lingvisztika, szabálylista, tézis
- A cikket a kölni egyetem (Universität zu Köln) munkatársa írta. A korábban megjelent azonos témájú cikk folytatása.
6. tézis: *Szükség van a továbbfejlesztésre a könnyű nyelv gyakorlatában.* A szerző kritizálja a szabályok gyakorlati alkalmazhatóságát, és megkérdőjelezi, hogy lehetséges-e hiteles, nyelven belüli fordítást készíteni szakmai és szépirodalmi tárgyú szövegekből.
 7. tézis: *A könnyű nyelvet a funkcionalitása és a nyelvi eszközöknek megfelelő alkalmazhatósága mentén kell megítélni.* Elgondolkodtató, hogy alkalmas-e egy olyan nyelvváltozat valódi ismeretek közvetítésére, ahol a bizonyosság, valószínűség, lehetőség kifejezése (episztemikus modalitás) a könnyű nyelv szabályainak betartásával (az árnyalatok, szinonimák, összetett mondatok elhagyásával) nem lehetséges.
 8. tézis: *A könnyű nyelv leírásának és megvalósításának alapjául a megfelelőség egy többdimenzionális modelljét kell alapul venni.* Tárgyunk szempontjából fontos és

empirikusan meg is vizsgálható részaspektus, a „könnyű szövegeknek” az olvasó szempontjából vett funkcionalitása és megfelelősége: az olvasónak meg kell értenie a szöveget. Ez a funkcionalitás alaptézise.

Cikke végén a fejlődési lehetőségeket illetően lényeges célokat jelöl ki az új kutatások számára.

17. Bock, M. Bettina (2015). *Barrierefreie Kommunikation als Voraussetzung und Mittel für die Partizipation benachteiligter Gruppen – Ein (polito-)linguistischer Blick auf Probleme und Potenziale von „Leichter” und einfacher Sprache*. [Az akadálymentes kommunikáció, mint a hátrányos helyzetű csoportok részvételének előfeltétele és eszköze A „könnyű nyelv” és az „egyszerű nyelv” problémáinak és (politikai) lehetőségeinek lingvisztikai szempontú áttekintése.] *Linguistik Online*, 4:115–137.

Kulcsszavak: akadálymentes kommunikáció, egyszerű nyelv, megértés, összehasonlítás társadalmi részvétel,

A szerző a kölni egyetem (Universität zu Köln) munkatársa; azt vizsgálja, hogy az akadálymentes kommunikációban milyen lehetőségek és problémák rejlenek lingvisztikai szempontból akkor, ha azt a politikai részvételt lehetővé tevő eszközként szeretnénk alkalmazni. Példaként 3 politikai témájú, könnyű nyelvre átalakított szöveget elemez lingvisztikai szempontból. Végezetül azt tárgyalja, hogy milyen következtetések vonhatók le a különböző nyelvi változatokból, különös tekintettel a demokratikus részvétel támogatására.

18. Bock, M. Bettina (2015). *Zur Wirksamkeit von Regellisten Leichter Sprache in verschiedenen Kommunikationsbereichen und im World Wide Web. (A könnyű nyelv szabályainak hatékonyságáról a különböző kommunikációs területeken és a világhálón.) trans-kom*, 1:79–102.

Kulcsszavak: könnyen érthető nyelv, weboldal

A szerző a kölni egyetem (Universität zu Köln) munkatársa. Fő célja, hogy megvizsgálja a szerkesztési szabályok alkalmazhatóságát az internetre szánt könnyű nyelvű szövegek létrehozásakor.

Bár nagyszámú weboldalnak van könnyű nyelvű változata, ezek alapos elemzésekor az látszik, hogy pusztán a szerkesztési szabályok követése nem eredményez optimális információs hozzáférést. Másrészt a webes oldalak azért is lehetnek érdekesek, mert hypertextuális lehetőségeket rejtenek. A hagyományos szerkesztési szabályok semmi-féle útmutatást nem adnak erre vonatkozólag. Bár szem előtt kell tartani az érthetőséget, a szerző kétségesnek tartja, hogy egyetlen szigorú kódolási rendszer minden helyzet és kommunikációs feladat optimális megoldására alkalmas lehet.

19. Edelmann, Gerhard (2015). Barrierefreie Sprache in der digitalen Kommunikation für Öffentlichkeit, Institutionen und Unternehmen Gebrauchsanleitung für den Zugang zum Recht. (Akadálymentes nyelvhasználat a digitális kommunikáció során a közéletben, intézményekben és cégeknél – Használati Útmutató a jogokhoz.) *trans-kom*, 1:103–124.

Kulcsszavak: internet, jogi nyelv

A cikk szerzője a Bécsi Egyetem (Universität Wien) munkatársa; írásában analógiát állít fel a használati utasítások (cselekvést vezető szövegek) és a könnyen érthető szövegváltozatok között, mondván: „nem kell technikusnak lennie az embernek ahhoz, hogy helyesen tudjon kezelni egy videomagnót”, vagy jogi területen „nem kell jogásznak lennie az embernek ahhoz, hogy (használati utasítás segítségével) a jogát hatékonyan érvényesíteni tudja”. A bemutatott lehetőség megkönnyíti a felhasználó számára az eligazodást a jog útvesztőiben anélkül, hogy pontosan ismernie kellene a jogi nyelvet, vagy ügyvéd segítségét kellene igénybe vennie. Bár a jelen gyakorlat nem használható minden esetben, mégis eszközként szolgálhat az állampolgároknak a szaknyelvhez való hozzáféréshez.

20. Siegel, Melanie & Lieske, Christian (2015). Beitrag der Sprachtechnologie zur Barrierefreiheit: Unterstützung für Leichte Sprache. (A nyelvi technológia hozzájárulása az akadálymentesítéshez: a könnyű nyelv támogatása.) *trans-kom*, 1:40–78.

Kulcsszavak: fordítás, technológia

A szerzők a münsteri és a darmstadti főiskolák (Hochschule Münster, Hochschule Darmstadt) munkatársai. A tanulmány először a Language Technology (nyelvi technológia) lehetőségeit veszi számba. A nyelvi technológia hozzájárulhat egyrészt a könnyű nyelvű üzenet informatikai alapú előállításához, másrészt ahhoz, hogy a kész könnyen érthető üzenetek szabályrendszereknek való megfelelését ne emberi erőforrással, hanem automatizált módon lehessen ellenőrizni. A szerzők határozott meggyőződése, hogy a könnyen érthető üzenet készítésének írott szabályai (szabályrendszerei) alapján kidolgozható a gépi szövegalkotás és a gépi ellenőrzés számítógépes programja.

21. Wolfer, Sascha, Hansen-Morath, Sandra & Konieczny, Lars (2015). Are shorter sentences always simpler? Discourse level processing consequences of reformulating jurisdictional texts. (A rövidebb mondatok mindig egyszerűbbek? Az átalakított joghatósági szövegek diskurzus szintű feldolgozása.) <https://www.researchgate.net/publication/275340506> (letöltve: 2021.09.20.).

Kulcsszavak: jogi nyelv, megértés, társadalmi részvétel

A szerzők a mannheimi Német Nyelvi Intézet (Leibniz Institut für Deutsche Sprache) és a freiburgi egyetem (Albert-Ludwigs-Universität Freiburg) munkatársai.

Munkájuk során a német joghatósági nyelvet tanulmányozták, melyről köztudott, hogy nyelvi szinten rendkívül összetett: a mondatok hosszúak, sok főnevet, hosszú és ismeretlen szavakat tartalmaznak. Mivel a modern demokráciákban a joghatósági rendszer meghatározó szerepet tölt be, a nyelvi akadálymentesítés szükségessége ezen a területen még hangsúlyosabbá válik. Ezek a szövegek nagyon összetettek, és nem könnyen érthetők a végső címzettek, a(z) – ezen szövegek értelmezése szempontjából laikusnak számító – polgárok számára.

A szerzők a kutatásukban azt vizsgálták, hogy a hosszú, bonyolult mondatok rövidebb, egyszerű mondatokra bontása hogyan hat az érthetőségre. A cikkben bemutatják a kutatás célját, módszerét és eszközeit, majd ismertetik az eredményeket.

22. Oldreive, Warren & Waight, Mary (2016). Accessible websites – what is out there? (Akadálymentes weboldalak, hogyan is néznek ki?) *British Journal of Learning Disabilities*, 2:122–129.

Kulcsszavak: értelmileg akadályozott személy, hozzáférhető információ, weboldal
A cikket a Berkshire, UK Egészségügyi Alapítvány (Berkshire Healthcare NHS Foundation Trust) munkatársai írták. A tanulmány célja, hogy bemutassa az Egyesült Királyság azon webhelyeit, amelyek információt nyújtanak a tanulásban akadályozott emberek számára; ezután bemutatta az egyes weboldalak erősségeit és gyengeségeit. Az értékeléshez felhasznált kritériumok mentén markáns következtetlenséget tártak fel a vizsgált weboldalakon. A szerzők továbbá bemutatják a weboldaltervezésben rejlő különbségeket, és javaslatot tesznek a továbbfejlesztés lehetséges módjaira, hogy megkönnyítsék a tanulásban akadályozott emberek hozzáférését ezekhez a tartalmakhoz.

23. Fenlon, Katrina, Wood, C. Laura, Downie, J. Stephen, Han, Ruohua & Kinnaman, O. Alex (2016). Toward Accessible Course Content: Challenges and Opportunities for Libraries and Information Systems. (A könyvtárak és információs rendszerek kihívásai és lehetőségei.) *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 1:1–10.

Kulcsszavak: adattárak, erőforrások megosztása, értelmileg akadályozott személy, hozzáférhetőség, oktatás, értelmileg akadályozott

A szerzők az illinoisi és massachusetts-i egyetemek (University of Illinois, Urbana-Champaign, Tufts University, Massachusetts) munkatársai. A középiskolai képzést követő képzési szinteken a speciális szükségletű hallgatók száma már most is jelentős, és egyre növekszik. Az Egyesült Államok Oktatási Minisztériuma beszámol arról, hogy az említett csoportban a hallgatók 11 százaléka, több mint kétmillió személy speciális szükségletű. A képzési anyagok hozzáférhető verzióinak biztosítása speciális szükségletű hallgatóknak szolgáltatást nyújtó, képzőhelyi irodák feladata. A hozzáférhető tartalom létrehozása kihívást jelent ezen szolgáltatók számára. Így például a közösségi

kollégiumok, a kutatóegyetemek szolgáltatóihoz több száz egyedi igény érkezik szemeszterenként. Bár több új szolgáltatási forma alakult ki, ezek elégtelenek és kevésbé hatékonyak. 2015 nyarán kvalitatív kutatást végeztek az amerikai felnőttképzést folytató intézményekben működő szolgáltatók körében a velük szemben támasztott elvárásokról. Céljuk, hogy a kutatási eredmények alapján olyan információs rendszereket tudjanak tervezni, amelyek lehetővé tennék a helyi szinten fejlesztett, elérhető tanfolyami anyagok széles körű megosztását az Egyesült Államokban.

24. Sutherland, Rebekah Joy & Isherwood, Tom (2016). The Evidence for Easy-Read for People With Intellectual Disabilities: A Systematic Literature Review. (A könnyen érthető kommunikáció (KÉK) használatának megalapozottsága értelmi sérült személyeknél – rendszerszintű szakirodalmi áttekintés.) *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 4:297–310.

Kulcsszavak: értelmileg akadályozott személy, hozzáférhető információ, könnyen olvasható, szakirodalmi áttekintés

A szerzők a Leeds-i és Yorki Egészségügyi Szolgáltatás Értelmileg Akadályozott Emberek Számára Alapítvány (Services for People with Intellectual Disabilities, Leeds and York Partnership NHS Foundation Trust, United Kingdom) munkatársai. A cikk magyar fordítása megtalálható a kiadványban.

25. Chinn, Deborah & Homeyard, R.M. Claire (2017). Easy read and accessible information for people with intellectual disabilities: Is it worth it? A meta-narrative literature review. (Könnyen érthető és hozzáférhető információ értelmi sérült személyek számára: megéri? Metanarratív szakirodalmi áttekintés.) *Health Expectations*, 20:1189–1200.

Kulcsszavak: egészségügy, értelmileg akadályozott személy, hozzáférhető információ, könnyen olvasható, meta-narratív áttekintés

A szerzők a King's College (London) munkatársai. A cikk magyar fordítása megtalálható a kiadványban.

26. Schum, Swenja (2017). Barrierefreiheit als Herausforderung in der Fachtextübersetzung. (Szakszöveg hozzáférhetőségének biztosítása: kihívás a fordító számára.) *trans-kom*, 3:349–363.

Kulcsszavak: fordítás, jogi nyelv

A szerző a Hildesheimi Egyetem (Universität Hildesheim) munkatársa. Célja, hogy bemutassa a fordítók előtt álló nehézségeket és kihívásokat az intralingvális fordítás folyamatában. A forrásnyelvi és célszövegek közötti nyelvi kontrasztot összehasonlítva a szaknyelv tipikus jellemzőit veti össze a törvény által előírt könnyű nyelv jellemzőivel. Abból adódóan, hogy a könnyű nyelvre átalakított szövegeket egyre szélesebb körben

használják, magasabbak az elvárások a létrehozandó szövegekkel szemben, ezáltal a fordítókkal szemben is. A cikk foglalkozik azzal a kihívással is, hogy a szakképzett fordítók az értelmi sérült személyek olyan igényeivel találkoznak, amelyeket eddig nem ismertek és nem vettek figyelembe fordításkor.

27. Turnpenny, Agnes, Caiels, James, Whelton, Beckie, Richardson, Lisa, Beadle-Brown, Julie, Crowther, Tanya, Forder, Julien, Apps, Joanna & Rand, Stacey (2018). Developing an Easy Read Version of the Adult Social Care Outcomes Toolkit (ASCOT). (A Felnőttkori Szociális Gondozási Eszköztár könnyen olvasható változatának fejlesztése.) *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 1:36–48.

Kulcsszavak: ASCOT, autizmus, életminőség, értelmileg akadályozott személy, felnőttek, könnyen olvasható, szociális gondozás

A szerzők a Kenti Egyetem (University of Kent) és a NatCen Társadalomtudományi Kutatóintézet (NatCen Social Research) munkatársai. Ebben a tanulmányban a szerzők bemutatják a Felnőttkori Szociális Gondozási Eszköztár könnyen érthető változatának fejlesztési folyamatát. Megismerhetjük a kutatás módszereit, a kapott eredményeket és az ebből levonható következtetéseket. Az átalakítási folyamat feltárása rámutat az értelmileg akadályozott emberek bevonásának előnyeire az adatgyűjtő eszközök tervezésében és tesztelésében. A megfelelően adaptált mérőeszközök alkalmasak lehetnek arra, hogy a felmérés során információt gyűjtsenek közvetlenül az értelmileg akadályozott emberektől.

28. Amrhein, Joane (2019). Leichte Sprache und Klart Språk. (Könnyű nyelv és világos nyelv.) *Information – Wissenschaft & Praxis*, 5–6:273–279.

Kulcsszavak: egyszerű nyelv, könnyen érthető nyelv, összehasonlítás

A szerző a Darmstadti Főiskola (Hochschule Darmstadt) munkatársa. A cikk a német „könnyű nyelv” és a norvég „világos nyelv” összehasonlításáról szól. Jól láthatók a különbségek a célcsoportokban: míg a könnyű nyelv az inklúziót támogatja, és elsősorban a tanulásban akadályozott és az értelmileg akadályozott személyeket célozza meg, a világos nyelv célja, hogy nagyobb demokráciát biztosítson, ezért az egész lakosságot igyekszik megszólítani.

Egy korábbi tanulmány bemutatta, hogy a könnyű nyelvet a célközönsége túlnyomóan pozitívan értékelte, még akkor is, ha nem minden szabályt tartottak célravezetőnek. A szerzők arra a kérdésre keresik a választ, hogy vajon a könnyű nyelvnek az egész népességet meg kell-e szólítani vagy csak bizonyos csoportokat.

A világos nyelv is túlnyomóan elfogadott, különösen kormányzati és államigazgatási körökben.

A kutatók rámutattak arra, hogy a nyelvi átalakítás mindkét változat esetében a nyelv és az információ minőségének romlását jelentette, holott a céljuk közös: az információhoz való hozzáférés megkönnyítése.

29. Berger, Uwe, Fehlinger, Meike, Mühleck, Julia & Wick, Katharina (2019). Inklusive Forschung: Validierung der Skala zur Allgemeinen Selbstwirksamkeitserwartung (SWE) in Leichter Sprache an einer Stichprobe von Schülerinnen und Schülern mit sonderpädagogischem Förderbedarf. (Inkluzív kutatás: az általános önhatékonysági elvárás skálájának validálása könnyű nyelven a sajátos nevelési igényű tanulók körében.) *PPmP – Psychotherapie Psychosomatik Medizinische Psychologie*, 09–10:398–406.

Kulcsszavak: kérdőív, társadalmi befogadás, társadalmi részvétel

A cikket a Pszichoszociális Orvostudományi és Pszichoterápiás Intézet, Jena Egyetemi Kórház (Institut für Psychosoziale Medizin und Psychotherapie, Universitätsklinikum Jena) munkatársai írták. A cikk alapján a németországi tanulók körülbelül 7 százalék-a sajátos nevelési igényű. A társadalmi befogadásukra irányuló egyik törekvés az, amikor a szöveges információt egyszerű nyelvezettel biztosítják számukra. A kutatás eszköze az önhatékonyságot mérő eredeti skála (német változat: SWE, angol változat: GSE) és ugyanezen skála egyszerű nyelvre lefordított változata (SWE könnyű nyelv). A szabvány kérdőívek könnyű nyelvű változata lehetőséget nyújt olyan válaszadói csoportok kutatásba való bevonására, akiket eddig ki kellett zárni a kutatásból, vagy akikről csak közvetett módon lehetett információt gyűjteni.

30. Bernabe Caro, Rocio & Orero, Pilar (2019). Easy to Read as Multimodal Accessibility Service. (Könnyen olvasható üzenet mint multimodális hozzáférést nyújtó szolgáltatás.) *HERMENEUS*, 21:53–74.

Kulcsszavak: hozzáférhető média, könnyen olvasható

A szerzők a Müncheneri Főiskola és a Barcelonai Független Egyetem (Internationale Hochschule, München, Universitat Autònoma de Barcelona) munkatársai. A feliratozás már régóta a legnépszerűbb médiaelérési szolgáltatás. Az elmúlt években több új technológiát dolgoztak ki az információhoz való hozzáférés alternatív lehetőségeként. Az új technológiák új szolgáltatások bevezetését teszik lehetővé. Ebben a cikkben a „könnyen olvasható” feliratozást új lehetőségként tárják az olvasó elé. A cikk a könnyen érthető kommunikáció módszerének leírásával kezdődik. A második részben számos akadálymentesített és könnyen olvasható szolgáltatást mutatnak be. A harmadik részben új, hibrid szolgáltatásokat javasolnak. A cikk számos példát kínál a szolgáltatás gyors elterjedésének biztosítására, a tervezéstől egészen a webes akadálymentesítésig.

31. Buell, Susan, Langdon, E. Peter, Pounds, Gabrina & Bunning, Karen (2019). An open randomized controlled trial of the effects of linguistic simplification and mediation on the comprehension of “easy read” text by people with intellectual disabilities. (Nyílt, randomizált, kontrollált vizsgálat a nyelvi egyszerűsítésnek és a közvetítésnek az értelmileg akadályozott személyek könnyen érthető szövegek megértésére gyakorolt hatásáról.) *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 33:219–231.

Kulcsszavak: egészségügy, értelmileg akadályozott személy, könnyen olvasható, megértés

A szerzők a Warwick, a Dundee és a Norwich (University of Warwick, University of Dundee, University of East Anglia, Norwich) Egyetemek munkatársai. A cikk magyar fordítása megtalálható a kiadványban.

32. Fuchs, Julia (2019). Leichte Sprache auf dem Prüfstand. Realisierungsvarianten von kausalen Relationen in Leichte-Sprache-Texten. (A könnyű nyelv próbája. Az ok-okozati összefüggések megvalósulásának változatai a könnyű nyelvű szövegekben.) *Sprachwissenschaft*, 4:441–480.

Kulcsszavak: fordítás, lingvisztika

A szerző a mainzi Johannes Gutenberg Egyetem (Johannes Gutenberg-Universität Mainz) munkatársa. A könnyű nyelv használatának szabályai alapvetően tiltják az alárendelt tagmondatok és az összetett nyelvi struktúrák alkalmazását. Így azonban az ok-okozati összefüggések kifejezése nehézségekbe ütközik. A kutatók azt vizsgálták, miként tudják megjeleníteni az ok-okozati összefüggéseket a különféle könnyen érthető szövegekben.

33. Köb, Stefanie; Laßmann, Sarah; Janz, Frauke; Heyl, Vera (2019). Einstellungen zu Inklusion von Kindern und Jugendlichen mit kognitiven Beeinträchtigungen. Übersetzung eines Fragebogens in Leichte Sprache. (A tanulási zavarokkal küzdő gyermekek és serdülők befogadásához való hozzáállás. Egy kérdőív lefordítása könnyű nyelvre.) *Zeitschrift für Heilpädagogik*, 9:430–441.

Kulcsszavak: fordítás, kérdőív, tanulási zavar, társadalmi befogadás

A szerzők a heidelbergi Pedagógiai Főiskola (Pädagogische Hochschule, Heidelberg) munkatársai. Ebben a cikkben az EFI-kids-D-skála (attitűd kérdőív a befogadról gyermekek és serdülők számára – német) fordításának és adaptálásának folyamatát (EFI-kids-könnű nyelv), valamint a felhasználás kapcsán tapasztalt első eredményeket mutatják be.

A tesztváltozatok könnyű nyelven történő fejlesztésével a jövőben lehetővé válik az olyan olvasási vagy nyelvértési nehézségekkel küzdő gyermekek kompetenciáinak

mérése, akik a jelenlegi tesztekben nem tudják megmutatni kompetenciáikat, mert nem értik az eredeti változatban megfogalmazott feladatot.

34. Phillipson, Lyn, Smith, Louisa, Caiels, James, Towers, Ann-Marie & Jenkins, Susan (2019). A Cohesive Research Approach to Assess Care-Related Quality of Life: Lessons Learned From Adapting an Easy Read Survey With Older Service Users With Cognitive Impairment. (Összefüggő kutatási megközelítés az ápolással kapcsolatos életminőség értékeléséhez: Tapasztalatok egy könnyen olvasható kérdőív felhasználásáról idős, értelmileg akadályozott páciensek körében.) *International Journal of Qualitative Methods*, 1:1–13.

Kulcsszavak: ASCOT, életminőség, értelmileg akadályozott személy, felnőttek, kérdőív, könnyen érthető nyelv, könnyen olvasható, szociális gondozás

A cikk a Kenti Egyetem (University of Kent, Canterbury, UK) és a Wollongongi Egyetem (University of Wollongong, Australia) Egyetemek munkatársainak együttműködésével készült. Ebben a kutatásban a kutatók célja az volt, hogy teszteljék a Felnőttek Szociális Gondozásának Eszköztára – könnyen olvasható (ASCOT-ER) verzióját annak érdekében, hogy a tapasztalatok alapján módosított változatát sikeresen tudják alkalmazni a vizsgálni szándékozott csoportban.

35. Schmutz, Sven, Sonderegger, Andreas & Sauer Juergen (2019). Easy-to-read language in disability-friendly websites: Effects on nondisabled users. (Könnyen olvasható nyelv a fogyatékos-barát webhelyeken: Hatások a nem fogyatékos felhasználókra.) *Applied Ergonomics*, 1:97–106.

Kulcsszavak: könnyen olvasható, nem fogyatékos felhasználók, weboldal

A cikket a Berni Egyetem (Bern University of Applied Sciences), a Berni Egyetemi Kórház (Inselspital, Universitätsspital Bern) és a Fribourg-i Egyetem ([Université de Fribourg](#)) munkatársai írták. A tanulmányban a weboldalakon alkalmazott könnyen olvasható nyelv nem fogyatékos felhasználókra gyakorolt hatását elemzik. 128 nem fogyatékos résztvevővel végeztek használhatósági vizsgálatot. Az adatokat különböző objektív és szubjektív szempontok mentén értékelték. A szerzők azt a következtetést vonják le, hogy a weboldalak könnyen olvashatóvá történő átalakításakor figyelembe kell venni azok nem fogyatékos felhasználókra gyakorolt káros és kedvező hatásait is.

36. Becker, Lidia (2020). ‘Immigrants’ as recipients of Easy-to-Read in Spain. (Migránsok mint a spanyol könnyen olvasható nyelv címzettjei.) *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1:59–71.

Kulcsszavak: egyszerű nyelv, könnyen olvasható, migráció, társadalmi befogadás
A szerző a Leibniz Egyetem (Leibniz Universität, Hannover) munkatársa. A cikk példát mutat be arra, hogy a befogadó társadalmak hogyan konstruálják meg a bevándorlás

fogalmát. A migrációs folyamatok glottopolitikai megközelítéséről szóló általános bevezetést és a diszkurzív egyszerűsítés tendenciáinak európai és amerikai történeti áttekintését követően az empirikus részben könnyen olvasható útmutatókat, újságot és internetes oldalakat elemeznek, melyek az említett csoport számára készültek. Újszerűen hat, hogy a „bevándorló” kifejezést a „fogyatékos személy” társhiponimájaként kezelik.

37. Callus, Anne-Marie & Cauchi, Dorianne (2020). Ensuring meaningful access to easy-to-read information: A case study. (Érdemi hozzáférés biztosítása információkhoz a könnyen érthető kommunikáció módszerével – esettanulmány.) *British Journal of Learning Disabilities*, 48:124–131.

Kulcsszavak: értelmileg akadályozott személy, esettanulmány, hozzáférhető információ, könnyen olvasható

A szerzők a Máltai Egyetem (L-Università ta' Malta) munkatársai. A cikk magyar fordítása megtalálható a kiadványban.

38. Chinn, Deborah (2020). An empirical examination of the use of Easy Read health information in health consultations involving patients with intellectual disabilities. (Az egészségügyi konzultációk során értelmi sérült pácienseknek nyújtott könnyen érthető információ felhasználásának empirikus vizsgálata.) *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 2:232–247.

Kulcsszavak: egészségügy, értelmileg akadályozott személy, hozzáférhető információ, könnyen olvasható

A szerző a King's College (London) munkatársa. A cikk magyar fordítása megtalálható a kiadványban.

39. Radünzel, Claudia (2020). Leichte Sprache im Polnischen. Überlegungen zu einem neuen sprachlichen Phänomen. (Könnyű nyelv a lengyelben. Gondolatok egy új nyelvi jelenségről.) *Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics*, 1:113–135.

Kulcsszavak: lingvisztika, összehasonlítás

A szerző a kiel Christian-Albrechts Egyetem (Christian-Albrechts-Universität zu Kiel) munkatársa. Ez a cikk a lengyel könnyű nyelvvel foglalkozik. A lengyel könnyű nyelv leírására a német könnyű nyelv vizsgálata során az elmúlt években feltárt eredmények tükrében kerül sor. Az elemzés könnyű nyelvű szövegeken alapul, amelyeket az "Inclusion Europe" szervezet honlapján tettek közzé.

40. Schaller, Melanie, Steenken, Sophia & Ewig, Michael (2020). Leichte Sprache oder Standardsprache? Welche Texte bevorzugen Schüler/-innen im Biologieunterricht? Eine explorative Interviewstudie. (Könnyű nyelv vagy normál nyelv? Mely szövegeket részesítik előnyben a hallgatók a biológia órán? – Feltáró interjú tanulmány.) *Zeitschrift für Didaktik der Biologie. Biologie Lehren und Lernen*, 24:14–28.

Kulcsszavak: nem fogyatékos felhasználók, oktatás

A szerzők a vechtai egyetem (Universität Vechta) munkatársai. Ez a tanulmány a könnyű nyelvnek a biológia tantárgy oktatásában való alkalmazásával foglalkozik. Ennek a tanulmánynak a keretei között az oktatás megfigyelésével, majd interjúk készítésével összegyűjtöttek néhány felismerést arról, hogy a 17-18 éves diákok hogyan vélekednek a könnyű nyelv használatáról, és hogyan választanak a standard nyelvi és a könnyű nyelvű szövegek közül. Az interjúk során a tanulók pozitívan értékelték a könnyű nyelvű szövegek jellemzőit, például a tömörséget és a hozzáférhetőséget.

1. melléklet

Szerzők listája

ÄLLI, Sami 7	GLENDINNING, Caroline 5	PHILLIPSON, LYN 34
AMRHEIN, Joane 28	GOMEZ, Marcos 10	PONCELAS, Angela 4
APPS, Joanna 27	HAN, Ruohua 23	POUNDS, Gabrina 31
AVILA, Vicenta 10	HANSEN-MORATH, Sandra 21	PÜHRETMAIR, Franz 13
BAXTER, Kate 5	HERNANDEZ, Ana 10	RADÜNZEL, Claudia 39
BEADLE-BROWN, Julie 27	HEYL, Vera 33	RAND, Stacey 27
BECKER, Lidia 36	HOMEYARD, R.M. Claire 25	RICHARDSON, Lisa 27
BERGER, Uwe 29	HURTADO, Barbara 11	ROSS, Dolores 12
BERNABE CARO, Rocio 30	ISHERWOOD, Tom 24	SAUER, Juergen 35
BOCK, M. Bettina 9, 15, 16, 17, 18	JANZ, Frauke 33	SCHALLER, Melanie 40
BUELL, Susan 31	JENKINS, Susan 34	SCHMUTZ, Sven 35
BUNNING, Karen 31	JONES, W. Fergal 2	SCHUM, Swenja 26
BURNISTON, F. 11	JONES, L. 11	SIEGEL, Melanie 20
BUURSINK, Esmee 3	KARREMAN, Joyce 3	SILLANPÄÄ, Niina 7
CAIELS, James 27, 34	KENNEDY, Helen 6	SMITH, Louisa 34
CALLUS, Anne-Marie 37	KINNAMAN, O. Alex 23	SONDEREGGER, Andreas 35
CAUCHI, Dorianne 37	KONIECZNY, Lars 21	STEENKEN, Sophia 40
CHINN, Deborah 25, 38	KÖB, Stefanie 33	SUTHERLAND, Rebekah Joy 24
CLARKE, Sue 5	LANGDON, E. Peter 31	TAVARES, Gema 10
CROWTHER, Tanya 27	LASSMAN, Sarah 33	THOMAS, Siobhan 6
DOWNIE, J. Stephen 23	LIESKE, Christian 20	TOWERS, Ann-Marie 34
EDELMANN, Gerhard 19	LONG, K. 2	TOWNSLEY, Ruth 1
EVANS, Simon 6	MAGRIS, Marella 12	TURNPENNY, Agnes 27
EWIG, Michael 40	MATAUSCH, Kerstin 13	VAN DER GEEST, Thea 3
FAJARDO, Inmaculada 10	MIESENBERGER, Klaus 14	WRIGHT, Mary 8, 22
FEHLINGER, Meike 29	MURPHY, Glynis 4	WARD, Linda 1
FENLON, Katrina 23	MÜHLECK, Julia 29	WHELTON, Beckie 27
FERRER, Antonio 10	OLDREIVE, Warren 8, 22	WICK, Katharina 29
FINLAY, W.M.L. 2	ORERO, Pilar 30	WOLFER, Sascha 21
FORDER, Julien 27	ÖVERMARK, Timo 7	WOOD, C. Laura 23
FUCHS, Julia 32	PEBÖCK, Birgit 13	
	PETZ, Andrea 14	

2. melléklet

Kulcsszavak listája

adattárak 23	könnnyen olvasható 3, 10, 11, 13, 24, 25, 27, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38
akadálymentes kommunikáció 17	közösségi média 7
akadálymentességi irányelvek 3	kritika 15, 16
ASCOT 27, 34	kvantitatív kísérleti kutatás 3
autizmus 27	lingvisztika 9, 10, 15, 16, 32, 39
beszéd- és nyelvi zavarok 7	megalapozott döntés 5, 11
egészségügy 5, 11, 25, 31, 38	megértés 2, 4, 10, 11, 17, 21, 31
egyszerű nyelv 13, 17, 28, 36	meta-narratív áttekintés 25
életminőség 27, 34	migráció 36
erőforrások megosztása 23	nem fogyatékos felhasználók 13, 35, 40
értelmileg akadályozott személy 4, 6, 7, 11, 22, 23, 24, 25, 27, 31, 34, 37, 38	oktatás 23, 40
esettanulmány 37	összehasonlítás 9, 12, 17, 28, 39
felnőttek 2, 8, 27, 34	partneri munka 1
fordítás 9, 20, 26, 32	szabálylista 15, 16
hozzáférhető információ 1, 7, 8, 11, 14, 22, 24, 25, 37, 38	szakirodalmi áttekintés 24
hozzáférhető média 30	szimbólumok 2, 4
hozzáférhetőség 5, 7, 12, 23	szociális gondozás 5, 27, 34
internet 7, 12, 14, 19	tanulási zavar 1, 2, 8, 33
jogi nyelv 19, 21, 26	társadalmi befogadás 29, 33, 36
kérdőív 29, 33, 34	társadalmi részvétel 6, 17, 21, 29
könnnyen érthető nyelv 18, 28, 33, 34	technológia 20
	tézis 15, 16
	weboldal 3, 6, 12, 13, 18, 22, 35

3. melléklet

Szakfolyóiratok

Applied Ergonomics – 35
British Journal of Learning Disabilities – 1, 22, 37
Didaktik Deutsch – 15
Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics – 39
Health and Social Care in the Community – 5
Health Expectations – 25
HERMENEUS – 30
Information – Wissenschaft & Praxis – 28
International Journal of Qualitative Methods – 34
Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities – 3, 4, 10, 27, 31, 38
Journal of Intellectual Disability Research – 2, 11
Journal of Multilingual and Multicultural Development – 36
Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities – 24
Journal of the Association for Information Science and Technology – 23
Linguistik Online – 17
PPmP – Psychotherapie Psychosomatik Medizinische Psychologie – 29
Procedia Computer Science – 13, 14
Sprachwissenschaft – 32
The Information Society – 6
Tizard Learning Disability Review – 8
trans-kom – 12, 18, 19, 20, 26
Zeitschrift für Didaktik der Biologie. Biologie Lehren und Lernen – 40
Zeitschrift für Heilpädagogik – 33

Irodalomjegyzék

- Amrhein, J. (2019). Leichte Sprache und Klart Språk. *Information-Wissenschaft & Praxis*, 5–6:273–279.
- Baxter, K., Glendinning, C. & Clarke, S. (2008). Making informed choices in social care: the importance of accessible information. *Health and Social Care in the Community*, 2:197–207.
- Becker, L. (2020). ‘Immigrants’ as recipients of Easy-to-Read in Spain. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1:59–71.
- Berger, U., Fehlinger, M., Mühleck, J. & Wick, K. (2019). Inklusive Forschung: Validierung der Skala zur Allgemeinen Selbstwirksamkeitserwartung (SWE) in Leichter Sprache an einer Stichprobe von Schülerinnen und Schülern mit sonderpädagogischem Förderbedarf. *PPmP – Psychotherapie Psychosomatik Medizinische Psychologie*, 9–10:398–406.
- Bernabe Caro, R., Orero, P. (2019). Easy to Read as Multimode Accessibility Service. *HERMĒNEUS*, 21:53–74.
- Bock, M. B. (2014). Leichte Sprache: Abgrenzung, Beschreibung und Problemstellungen aus Sicht der Linguistik. <https://bettinabock.de/wp-content/uploads/Bock-2014-Leichte-Sprache.pdf> (letöltve: 2021.09.20.).
- Bock, M. B. (2015). Anschluss ermöglichen und die Vermittlungsaufgabe ernst nehmen 5 Thesen zur Leichten Sprache. *Didaktik Deutsch*, 38:9–17.
- Bock, M. B. (2015). Anschluss ermöglichen und die Vermittlungsaufgabe ernst nehmen – 3 weitere Thesen zur „Leichten Sprache“. <https://bettinabock.de/wp-content/uploads/Bock-Bildungssprache-vs.-Leichte-Sprache-3-weitere-Thesen.pdf> (letöltve: 2021.09.20.).
- Bock, M. B. (2015). Barrierefreie Kommunikation als Voraussetzung und Mittel für die Partizipation benachteiligter Gruppen – Ein (polito-)linguistischer Blick auf Probleme und Potenziale von „Leichter“ und „einfacher Sprache“. *Linguistik Online*, 4:115–137.
- Bock, M. B. (2015). Zur Wirksamkeit von Regellisten Leichter Sprache in verschiedenen Kommunikationsbereichen und im World Wide Web. *trans-kom*, 1:79–102.
- Buell, S., Langdon, E. P., Pounds, G. & Bunning, K. (2019). An open randomized controlled trial of the effects of linguistic simplification and mediation on the comprehension of “easy read” text by people with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 33:219–231.
- Callus, A.-M., Cauchi, D. (2020). Ensuring meaningful access to easy-to-read information: A case study. *British Journal of Learning Disabilities*, 48:124–131.
- Chinn, D. (2020). An empirical examination of the use of Easy Read health information in health consultations involving patients with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 2:232–247.
- Chinn, D., Homeyard, R.M. C. (2017). Easy read and accessible information for people with intellectual disabilities: Is it worth it? A meta-narrative literature review. *Health Expectations*, 20:1189–1200.
- Edelmann, G. (2015). Barrierefreie Sprache in der digitalen Kommunikation für Öffentlichkeit, Institutionen und Unternehmen Gebrauchsanleitung für den Zugang zum Recht. *trans-kom*, 1:103–124.

- Fajardo, I., Avila, V., Ferrer, A., Tavares, G., Gomez, M. & Hernandez, A. (2014). Easy-to-read Texts for Students with Intellectual Disability: Linguistic Factors Affecting Comprehension. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 3:212–225.
- Fenlon, K., Wood, C. L., Downie, J. S., Han, R. & Kinnaman, O. A. (2016). Toward Accessible Course Content: Challenges and Opportunities for Libraries and Information Systems. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 1:1–10.
- Fuchs, J. (2019). Leichte Sprache auf dem Prüfstand. Realisierungsvarianten von kausalen Relationen in Leichte-Sprache-Texten. *Sprachwissenschaft*, 4:441–480.
- Hurtado, B., Jones, L. & Burniston, F. (2014). Is Easy Read information really easier to read? *Journal of Intellectual Disability Research*, 9:822–829.
- Jones, W. F., Long, K. & Finlay, W.M.L. (2007). Symbols can improve the reading comprehension of adults with learning disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 51:545–550.
- Karreman, Joyce; Van Der Geest, T. & Buursink, E. (2007). Accessible Website Content Guidelines for Users with Intellectual Disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 20:510–518.
- Kennedy, H., Evans, S. & Thomas, S. (2011). Can the Web be made accessible for people with intellectual disabilities? *The Information Society*, 27:29–39.
- Köb, S., Laßmann, S., Janz, F. & Heyl, V. (2019). Einstellungen zu Inklusion von Kindern und Jugendlichen mit kognitiven Beeinträchtigungen. Übersetzung eines Fragebogens in Leichte Sprache. *Zeitschrift für Heilpädagogik*, 9:430–441.
- Magris, M. & Ross, D. (2014). Barrierefreiheit auf Webseiten von Gebietskörperschaften: ein Vergleich zwischen Deutschland, Italien und den Niederlanden. *trans-kom*, 1:8–39.
- Matausch, K., Peböck, B. & Pühretmair, F. (2014). Accessible Web Content: A Noble Desire or A Need? *Procedia Computer Science*, 27:312–317.
- Miesenberger, K. & Petz, A. (2014). Easy to Read on the Web – State of the Art and Research Directions. *Procedia Computer Science*, 27:318–326.
- Oldreive, W. & Waight, M. (2013). Enabling access to information by people with learning disabilities. *Tizard Learning Disability Review*, 1:5–15.
- Oldreive, W. & Waight, M. (2016). Accessible websites – what is out there? *British Journal of Learning Disabilities*, 2:122–129.
- Phillipson, L., Smith, L., Caiels, J., Towers, A-M. & Jenkins, S. (2019). A Cohesive Research Approach to Assess Care-Related Quality of Life: Lessons Learned from Adapting an Easy Read Survey with Older Service Users with Cognitive Impairment. *International Journal of Qualitative Methods*, 1:1–13.
- Poncelas, A. & Murphy, G. (2007). Accessible Information for People with Intellectual Disabilities: Do Symbols Really Help? *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 20:466–474.
- Radünzel, C. (2020). Leichte Sprache im Polnischen. Überlegungen zu einem neuen sprachlichen Phänomen. *Glottodidactica An International Journal of Applied Linguistics*, 1:113–135.
- Schaller, M., Steenken, S. & Ewig, M. (2020). Leichte Sprache oder Standardsprache? Welche Texte bevorzugen Schüler/-innen im Biologieunterricht? Eine explorative Interviewstudie. *Zeitschrift für Didaktik der Biologie. Biologie Lehren und Lernen*, 24:14–28.

- Schmutz, S., Sonderegger A. & Sauer J. (2019). Easy-to-read language in disability-friendly websites: Effects on nondisabled users. *Applied Ergonomics*, 1:97–106.
- Schum, S. (2017). Barrierefreiheit als Herausforderung in der Fachtextübersetzung. *trans-kom*, 3:349–33.
- Siegel, M. & Lieske, C. (2015). Beitrag der Sprachtechnologie zur Barrierefreiheit: Unterstützung für Leichte Sprache. *trans-kom*, 1:40–78.
- Sillanpää, N., Älli, S. & Övermark, T. (2011). Easy-To-Use Social Network Service for People with Cognitive or Speech and Language Impairments. <https://papunet.net/sites/papunet.net/files/AAATE-2011.pdf> (letöltve: 2021.09.20.).
- Sutherland, R. J. & Isherwood, T. (2016). The Evidence for Easy-Read for People With Intellectual Disabilities: A Systematic Literature Review. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 4:297–310.
- Turnpenny, A., Caiels, J., Whelton, B., Richardson, L., Beadle-Brown, J., Crowther, T., Forder, J., Apps, J. & Rand, S. (2018). Developing an Easy Read Version of the Adult Social Care Outcomes Toolkit (ASCOT). *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 1:36–48.
- Ward, L., Townsley, R. (2005). 'It's about a dialogue...' Working with people with learning difficulties to develop accessible information. *British Journal of Learning Disabilities*, 33:59–64.
- Wolfer, S., Hansen-Morath, S. & Konieczny, L. (2015). Are shorter sentences always simpler? Discourse level processing consequences of reformulating jurisdictional texts. <https://www.researchgate.net/publication/275340506> (letöltve: 2021.09.20.).